

Sygn. akt III U 100/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2013r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 listopada 2013r. w Suwałkach

sprawy **M. K. (1)**

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

przy udziale zainteresowanych K. K. (1), M. K. (2) oraz J. W.

o ustalenie braku zobowiązań spadkowych po S. W. (1)

w związku z odwołaniem M. K. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 31 grudnia 2012 r. i 25 stycznia 2013 r. znak (...)

oddala oba odwołania.

Sygn. akt III U 100/13

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 31.12.2012r. ustalił odpowiedzialność **M. K. (1)** za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne po S. W. (1) (która odpowiadała za składki po S. W. (2)) za okres od 1.01.1999r. do 31.03.2006r. w łącznej kwocie 11.902,10 zł.

M. K. (1) wniosła odwołanie od tej decyzji dnia 8.01.2013r. Po rozpatrzeniu tego odwołania Prezes Kasy wydał decyzję z dnia 25.01.2013r., w której zmienił decyzję w zakresie kwoty zaległości i orzekł odpowiedzialność odwołującej za zaległość z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w łącznej kwocie 9.236,10 zł.

Odwołanie od tej decyzji wniosła M. K. (1) w dniu 29.01.2013r. Nie zakwestionowała co do zasady swojej odpowiedzialności za zadłużenie po zmarłej babce S. W. (1), podnosiła jedynie wątpliwości co do wysokości zobowiązania. Wskazywała, że S. W. (1) zawarła z organem rentowym układ ratalny, dotyczący spłaty zadłużenia po S. W. (2), który do swej śmierci realizowała. Wyliczenie nie uwzględniało – zdaniem skarżącej – dokonanych wpłat oraz tego, że nastąpiło przedawnienie zadłużenia za poszczególne okresy, którego organ rentowy nie uwzględnił.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wnosił o ich oddalenie, wskazując, iż odwołująca nabyła w wyniku spadkobrania zadłużone gospodarstwo rolne, a tym samym przyjęła przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Odnośnie wysokości zadłużenia wskazano na zestawienie zawarte na k. 258 i 259 akt ubezpieczeniowych.

Postanowieniem z dnia 11.09.2013r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych wszystkich spadkobierców S. W. (1): J. W., K. K. (1) i M. K. (2) (k. 61).

Sąd ustalił, co następuje:

Decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 29.01.2001r. ustalono podleganie S. W. (2) ubezpieczeniu społecznemu rolników, począwszy od dnia 20.01.1999r. (tj. od I kwartału 1999r.) oraz wskazano wysokość zadłużenia. Następnie w związku z ustaleniem daty nabycia w wyniku spadkobrania udziału w gospodarstwie rolnym, decyzją z dnia 5.12.2001r. S. W. (2) został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników od II kwartału 1997r. Jednocześnie ustalono zadłużenie z tytułu składek za okres od II kwartału 1997r. do IV kwartału 2001r. oraz odsetki za zwłokę w łącznej kwocie 6.701,10 zł (na dzień 26.12.2001r.).

S. W. (2) nie uiścił zaległych należności z tytułu składek i odsetek, nie płacił też bieżących należności na ubezpieczenie społeczne rolników. Regularnie wzywany był do uregulowania zaległości ze wskazaniem aktualnego zadłużenia. W dniu 14.02.2006r. złożył wniosek o umorzenie odsetek od zaległych składek na ubezpieczenie społeczne. Wniosek ten został uwzględniony w części – decyzją z dnia 2.03.2006r. umorzono 50% odsetek za okres od II kwartału 1997r. do I kwartału 2006r. w kwocie 3.335,50 zł.

S. W. (2) zmarł 2.03.2006r. (akt zgonu k. 85 akt rentowych). Zasilek pogrzebowy przyznany decyzją z dnia 14.03.2006r. pobrał brat E. W.. Jednocześnie decyzją z dnia 23.03.2006r. stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników S. W. (2) od 1.04.2006r. Spadek po S. W. (2), łącznie z wchodzącym w skład spadku gospodarstwem rolnym, nabyła siostra S. W. (1) (postanowienie Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 31.03.2006r., sygn. akt I Ns 95/06 – k. 90 akt rentowych).

Umową darowizny zawartą dnia 16.08.2006r. (wypis aktu notarialnego k. 93) S. W. (1) darowała wchodzące w skład spadku po S. W. (2) gospodarstwo rolne córce i zięciowi – B. i J. małżonkom K..

Dwie decyzjami z dnia 16.05.2007r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego orzekł odpowiedzialność S. W. (1) za zaległości S. W. (2) z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres III i IV kwartału 1997r. w kwocie 312,20 zł i za okres od I kwartału 1998r. do I kwartału 2006r. w kwocie 9.582,70 zł (łącznie z odsetkami za zwłokę). Jako podstawę odpowiedzialności wskazano art. 97 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, powołując się na nabycie zadłużonego gospodarstwa rolnego w wyniku spadkobrania (k. 103). Należności za II kwartał 1997r. uległy przedawnieniu i jako przedawnione odpisano je 14.06.2007r.

S. W. (1) nie kwestionowała ani odpowiedzialności za długi spadkowe, ani ich wysokości. Wnosiła o umorzenie należności – bezskutecznie; uwzględniony natomiast został jej wniosek o rozłożenie na raty zadłużenia. Po odpisaniu przedawnionych należności za II kwartał 1997r., decyzją z dnia 31.08.2007r. ustalono, że należność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od IV kwartału 1997r. do I kwartału 2006r. wynosi 9.843,10 zł i rozłożono ją na 99 rat, począwszy od 10.09.2007r. w kwotach po 100 zł miesięcznie (decyzja k. 159, plan spłaty k. 160-162). Należności potrącane były w ustalonych kwotach z pobieranego przez S. W. (1) świadczenia. Łącznie opłaciła 20 rat po 100 zł. Zgodnie z postanowieniem, od należności rozłożonych na raty odsetki za zwłokę nie były potrącane.

S. W. (1) zmarła 10.04.2009r. (k. 174) i decyzją z dnia 12.08.2009r. stwierdzono wygaśnięcie decyzji o rozłożeniu spłaty należności na raty.

Na wniosek organu rentowego, postanowieniem z dnia 25.06.2012r., które uprawomocniło się 17.07.2012r., Sąd Rejonowy w Augustowie stwierdził, że spadek po S. W. (1) zmarłej dnia 10.04.2009r. nabyli: syn A. W. w 1/2 części oraz wnuki M. K. (1), K. K. (1) i M. K. (2) po 1/6 części każde z nich (sygn. akt I Ns 77/12 – k. 242 akt rentowych).

W dniach 31.12.2012r. i 25.12.2012r. wydano skarżone decyzje, w których orzeczono odpowiedzialność M. K. (1) za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników S. W. (1) (po S. W. (2)) za okres od 1.01.1999r. do 31.03.2006r. w łącznej kwocie (ostatecznie) 9.236,10 zł. Przy czym kwotę dochodzonych odsetek ustalono na datę otwarcia spadku po S. W. (1).

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie jest w zasadzie odpowiedzialność M. K. (1) za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników zmarłego S. W. (2), którą przejęła następnie zmarła S. W. (1) – a wysokość zadłużenia. Niezapłacone w terminie składki oraz należności z nimi związane mogą być pobrane przez organ rentowy od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku (art. 922 § 1 i 3 kc oraz art. 1030 i nast. kc). Art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. jedn. Dz. U. z 2008r., Nr 50 poz. 291 ze zm.) stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto w pkt. 1 tego przepisu wskazano, że do składek na ubezpieczenie społeczne stosuje się odpowiednio wymienione enumeratywnie przepisy ustawy z dnia 29.08.1997r. – Ordynacja podatkowa.

W niniejszej sprawie niewątpliwie – zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zastosowanie ma art. 97 § 1 Ordynacji podatkowej, zgodnie z którym spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. S. W. (2) był dłużnikiem organu rentowego. Spadek po nim nabyła w całości siostra S. W. (1). Jej odpowiedzialność jako następcy prawnego (w wyniku spadkobrania) oraz wysokość zadłużenia zostały ustalone decyzjami z dnia 16.05.2007r. Decyzje te obejmowały okres III i IV kwartału 1997r. oraz od I kwartału 1998r. do I kwartału 2006r. Z kolei w związku ze śmiercią S. W. (1), jej spadkobiercy, tj. J. W., M. K. (1), K. K. (1) i M. K. (3) przejęli jej majątkowe prawa i obowiązki. Do chwili działu spadku ich odpowiedzialności za długi spadkowe jest solidarna (art. 1034 § 1 kc).

Nie negując odpowiedzialności za długi spadkowe S. W. (1), M. K. (1) w odwołaniach od skarżonych decyzji podnosiła przede wszystkim zarzuty związane z przedawnieniem należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz prawidłowość obliczenia zobowiązania w związku ze spłatą części długu S. W. (2) przez S. W. (1).

Na okoliczność wyliczenia długu spadkowego po zmarłej S. W. (1), na wniosek odwołującej Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu rachunkowości i finansów. Biegła sporządziła opinię główną, w której wywodziła, że M. K. (1) nie odpowiada za zobowiązania z tytułu ubezpieczenia społecznego S. W. (2), gdyż upłynęły 3 lata od końca roku kalendarzowego, w której została doręczona decyzja o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej (art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej). Stanowisko biegłej o zastosowaniu w niniejszej sprawie art. 118 § 1 Ordynacji podatkowej jest błędne. Ordynacja podatkowa w Dziale III – Zobowiązania podatkowe – zawiera m.in. Rozdział 14 „Prawa i obowiązki następców prawnych oraz podmiotów przekształconych” i Rozdział 15 „Odpowiedzialność podatkowa osób trzecich”. M. K. (1) jest niewątpliwie spadkobiercą S. W. (1), a więc jej następcą prawnym, a nie osobą trzecią, do której zastosowanie mają przepisy Rozdziału 15, w tym m.in. art. 118 § 1. Rozdział 14 nie zawiera odpowiednika art. 118 § 1, a w związku z tym nie ma ograniczenia czasowego zawartego w tym przepisie do wydania decyzji o odpowiedzialności podatkowej spadkobiercy zobowiązanego.

W opinii uzupełniającej biegła, wskazując na okresy przedawnienia, wyliczyła, że za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników M. K. (1) można obciążyć jedynie kwotą 1.508,50 zł (należność wskazana przez KRUS to kwota 9.236,10 zł). Sporządzając wyliczenia do tej opinii, biegła zastosowała niewłaściwe przepisy, stąd również ta opinia nie może być przyjęta przez Sąd. Rozważając kwestie przedawnienia należności z tytułu składek, biegła zastosowała przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, gdy kwestie te, poczynając od 2.05.2004r.,

reguluje samodzielnie ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników w dodanym art. 41b. W momencie wprowadzenia przepis ten stanowił, że należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Dziesięcioletni okres przedawnienia obowiązywał od dnia 2.05.2004r. do dnia 31.12.2011r., by ulec skróceniu do lat 5 począwszy od dnia 1.01.2012r.

W dacie wydania decyzji o odpowiedzialności S. W. (1) za długi spadkowe po S. W. (2), tj. 16.05.2007r., od długu odpisano przedawnione należności za II kwartał 1997r. Następnie w sierpniu 2007r. odpisano należności za III kwartał 1997r., również jako przedawnione, przy zastosowaniu obowiązującego wówczas dziesięcioletniego terminu przedawnienia. Decyzją z dnia 31.08.2007r. ustalono, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników wraz z odsetkami za okres od IV kwartału 1997r. do I kwartału 2006r. wynoszą 9.842,10 zł i rozłożono je na 99 rat po 100 zł. S. W. (1) do swojej śmierci – 10.04.2009r. – realizowała układ ratalny (potrącano należność z wypłacanego świadczenia).

Decyzja o rozłożeniu należności na raty spowodowała, że bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia jej podjęcia, tj. 31.08.2007r. (art. 41b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) do dnia śmierci S. W. (1), tj. 10.04.2009r., a następnie uległ ponownemu zawieszeniu na podstawie art. 41b ust. 9 tej ustawy do upływu 2 lat od śmierci spadkodawcy, tj. do 10.04.2011r. (postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku uprawomocniło się później, tj. 17.07.2012r., należy więc stosować krótszy termin zawieszenia biegu przedawnienia wynikający z ust. 9 art. 41b).

Istotny w niniejszej sprawie jest również ust. 7 art. 41b, który stanowi, że przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej lub następny prawny następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana. Decyzja o odpowiedzialności S. W. (1), jako następcy prawnego S. W. (2), została wydana 16.05.2007r. Bieg terminu przedawnienia uległ jednak zawieszeniu w związku z decyzją z dnia 31.08.2007r. o rozłożeniu należności na raty, a następnie z uwagi na śmierć S. W. (1). W związku z tymi zdarzeniami, bieg terminu przedawnienia był zawieszany od 31.08.2007r. do 10.04.2011r. Tak więc do daty ustalenia odpowiedzialności M. K. (1), tj. 31.12.2012r., bieg terminu przedawnienia wynikający z art. 41b ust. 7 wynosił tylko nieco ponad dwa lata.

Organ rentowy, ustalając wysokość długu spadkowego po zmarłej S. W. (1), uwzględnił, iż spłaciła ona zadłużenie w kwocie 2000 zł i zaliczył uiszczoną kwotę na najdalej wymagalne należności. Uwzględniając w części odwołanie od decyzji z dnia 31.12.2012r. decyzją z dnia 25.01.2013r. obliczył odsetki za zwłokę od należności, do uiszczenia których zobowiązana była S. W. (1), do dnia otwarcia spadku, czyli do 10.04.2009r. Stanowi o tym art. 101 § 1 Ordynacji podatkowej, stosowany na podstawie art. 52 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Umknęło jednak uwadze organu rentowego, a także Sądu rozpoznającego odwołanie, iż od daty zawarcia układu ratalnego do daty zgonu osoby zobowiązanej (do daty otwarcia spadku) odsetki nie powinny być naliczane. Wynika to z decyzji o rozłożeniu na raty z dnia 31.08.2007r. oraz art. 41a ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. S. W. (1) uiszczala raty w terminie (potrącane były z należnego jej świadczenia), układ ratalny wygasł w związku z jej śmiercią. Tak więc, zdaniem Sądu, brak było podstaw do ponownego naliczania odsetek na datę otwarcia spadku. Decyzją z dnia 31.08.2007r. ustalono należność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 9.842,10 zł i rozłożono ją na 99 rat. Po uiszczeniu 20 rat po 100 zł pozostała do uiszczenia należność w kwocie 7.842,10 zł, a nie – jak błędnie wskazał organ rentowy w zaskarżonej decyzji – 9.236,10 zł. Skupiając się na terminach przedawnienia i zasadach odpowiedzialności, Sąd nie uwzględnił powyższego w sentencji wyroku.

Z tych względów na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzeczono jak w wyroku.

DP/mmw